

Brabantse Uitkeringsgerechtigden Samen Burgerkracht Uit Samenwerking.

Brabantse Koepelorganisatie BUS, Hoefstraat 175, 5014 NK Tilburg
Contacten: per e-mail: info@debus.nl en voor info: web: www.debus.nl

Is het verkrijgen van een persoonsgebonden budget (pgb) in de Wmo fraudegevoelig? U moet weten, als u een pgb aanvraagt, hoe uw gemeente te werk moet gaan.

De invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) aan te vragen bij de gemeente geeft de mogelijkheid aan de burger om een keuze te maken in het verkrijgen van zorg in natura of middels een persoonsgebonden budget (pgb).

Bij pgb betekent dat, dat u als aanvrager om een geldbedrag gaat vragen, bedoeld om zelf zorg en ondersteuning in te kopen. Voor veel mensen is deze optie echt een uitkomst.

Een cliënt met een Wmo-indicatie voor een maatwerkvoorziening kan met een pgb zelf een vertrouwde, vaste dienstverlener zoeken, inhuren of zelf - al dan niet met een aanvulling uit eigen middelen - in ondersteuning voorzien of een hulpmiddel aanschaffen. Bij dienstverlening gaat het vaak om huishoudelijke hulp of - sinds 2015 - om begeleiding. Bij hulpmiddelen kunnen we denken aan een scootmobiel of traplift of andere noodzakelijke, vanuit de Wmo, te verkrijgen voorzieningen.

Veranderingen in de Wmo 2015: strengere voorwaarden voor persoonsgebonden budget (pgb)

In de huidige Wmo 2015 is de mogelijkheid van een pgb ook weer opgenomen, deze mogelijkheid was er al voordat in de Wmo voor 2015. De voorwaarden zijn duidelijker en strenger dan onder in 2015. Het uitgangspunt van de Wmo 2015 is dat de cliënt de maatwerkvoorziening in nature krijgt.

De gemeente regelt dan dat er door een aanbieder in dienstverlening of hulpmiddelen worden geleverd aan de cliënt.

Als mensen een pgb willen, dan kan dat ook, zij het onder voorwaarden.

De eerste eist is dat pgb-aanvragers volgens de gemeente met dat pgb kunnen omgaan. Ze moeten zelf de regie kunnen voeren of iemand (vertrouwd persoon) hebben die hen daarbij kan helpen.

Degene die helpt bij het pgb-beheer moet dat in het belang van de cliënt doen. Het moet dus in principe niet degene zijn die uit het pgb wordt betaald, zeker niet als het gaat om een ondersteuner met commerciële belangen.

Als tweede voorwaarde geldt dat mensen hun keuze voor een pgb kunnen motiveren richting de gemeente.

Tot slot is een voorwaarde voor een pgb dat er waarborgen zijn dat het pgb-geld juist wordt besteed: wat ermee wordt aangeschaft of ingehuurd moet aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen. De kwaliteitseisen zijn een afgeleide van de eisen die worden gesteld aan voorzieningen die via de gemeente zelf in natura worden geleverd.

Een gemeente kan een pgb weigeren als verstrekking van een pgb voor de gemeente duurder is dan de verstrekking van een maatwerkvoorziening in natura. Met andere woorden: de gemeente zal beoordelen of de voorziening overeenkomt met wat zij als gemeente oorspronkelijk aan de cliënt zelf zou aanbieden in soortgelijke situaties. Ook kan de gemeente een pgb weigeren als de cliënt eerder met Wmo 2015 - voorzieningen of met pgb heeft gefraudeerd en/of zich niet aan de verstrekking voorwaarden heeft gehouden en daardoor de toekenning is ingetrokken.

In de Jeugdwet geldt overigens een pgb-regeling die grotendeels vergelijkbaar is met de hierboven beschreven regeling.

De uitvoering van het pgb: van directe uitbetaling naar trekkingsrecht:

Als een cliënt aan de pgb-voorwaarden voldoet en een pgb krijgt toegekend, wordt dat pgb - behalve bij eenmalige verstrekkingen - niet meer direct op de rekening van de pgb-houder gestort.

Tot 2015 was dat wel zo dat u als pgb-houder het pgb-bedrag op uw bankrekening kreeg gestort. Na 2015 is het pgb een zogenoemd trekkingsrecht: een bedrag waaruit door de Sociale Verzekeringsbank namens de

gemeente betalingen worden gedaan aan de cliënt. Als bepaalde, noodzakelijke gegevens aan het SVB worden overhandigd door of namens de cliënt, wordt het pgb-geld uitbetaald aan degene die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het aangevraagde pgb, dat kan u als cliënt zelf zijn maar dat ook uw vertrouwenspersoon zijn die u hiervoor hebt aangewezen en bekend is bij uw gemeente. Doel van deze strengere pgb-regels is, het voorkomen van oneigenlijk gebruik en/of fraude.

Fraude met pgb: een groeiend probleem:

Pgb-fraude is echter nog steeds mogelijk. Uit de praktijk blijkt dat met name de nieuwe doelgroepen in de Wmo 2015 een flink risico vormen. Het gaat dan om mensen met psychische problematiek, die zijn aangewezen op begeleiding of beschermd wonen. Zij kunnen worden gemanipuleerd of worden zelfs min of meer geronseld om een pgb aan te vragen. Dit gebeurt door mensen die deze cliënten ondersteuning willen gaan bieden en tevens hun pgb willen gaan beheren. Helaas denken deze mensen dan vooral aan hun eigen portemonnee. Bij indicaties voor intensieve begeleiding en beschermd wonen is er ook veel geld te verdienen: Het gaat om duizenden tot tienduizenden euro's per pgb-cliënt per jaar. Voor sommige kwaadwillende vormt de combinatie van makkelijk manipuleerbare cliënten en het hoge pgb-bedragen een interessant alternatief verdienmodel.

Daar komt bij dat fraudepreventie en -bestrijding in de beginjaren van de Wmo 2015 geen prioriteit hadden bij gemeenten. De gemeente had er geen prioriteit van gemaakt om te controleren of de pgb-gelden wel op de juiste wijze werd ingezet en uitbetaald. De spreekwoordelijke winkel moest draaiende gehouden worden: dat vergde de meeste aandacht bij de gemeente.

Het belang van duidelijke beschikkingsvoorwaarde:

Er zijn echter nog steeds gemeenten waar nauwelijks aandacht wordt gegeven aan fraudepreventie, waar geen toezicht wordt uitgeoefend en evenmin heronderzoek wordt gedaan naar verstrekte natuurvoorzieningen, ook aanbieder van natuurvoorzieningen kunnen frauderen en naar pgb-houders. Soms worden voorzieningen en dure pgb's zelfs zonder beschikking (dus formeel onvoorwaardelijk) verstrekt. Ook gebeurt het regelmatig dat er wel een beschikking wordt afgegeven, maar dat de beschikking geen duidelijke eisen vermeldt voor de besteding van het pgb. Dat kan in strijd zijn met de eigen verordening van die gemeente. Veel Wmo-verordeningen schrijven namelijk voor dat in toekenningsbeschikkingen specifieke bestedings- en antwoordings-eisen voor pgb's worden opgenomen.

Als dat niet gebeurt, maakt dat fraude wel erg gemakkelijk en achteraf ook moeilijker te bestrijden: Fraudeurs hebben vaak vrij spel. Immers, als er geen of onduidelijke beschikkingsvoorwaarden zijn gesteld aan de vergtrekking, is het juridisch gezien lastig om hard te maken dat iemand zich niet aan de regels van verstrekking heeft gehouden en heeft daardoor dan vrijspel. De gemeente is wettelijk verplicht een beschikking in de Wmo af te geven.

Door een goede indicatiestelling en toetsing vooraf kan echter voor gemeenten en pgb-cliënten al veel ellende voorkomen worden. Ook fraudebestrijding (dus ná toekenning) is makkelijker, als in de beschikking duidelijke verstrekking voorwaarden eisen zijn opgenomen. Dat geldt niet alleen voor verstrekking via een pgb, maar ook voor naturaverstrekking.

Met een goede, volledige beschikking is het verrichten van onderzoek beter uit te voeren:

De essentie is eigenlijk heel eenvoudig: op basis van duidelijke regels, zal via zorgvuldig onderzoek moeten worden vastgesteld of er recht is op een maatwerkvoorziening. Om wat voor een voorziening gaat het? Wat is het doel van de voorziening? Welke kwaliteit en indien van toepassing - welke frequentie is vereist?

Als de cliënt vervolgens om een pgb verzoekt, dan komt de vraag of de cliënt keuzevrijheid krijgt voor een pgb, en zo ja, welke voorwaarden er aan dat pgb worden gesteld. Het beslissen over het bieden van keuzevrijheid voor een pgb is juridisch echt een aparte beslissing. Dat wordt in de praktijk nog wel eens over het hoofd gezien. Als keuze voor een pgb wordt geboden, moet de cliënt ook duidelijk gemaakt worden welke verstrekking- en antwoordings-eisen er van toepassing zijn. Die voorwaarden moeten dan ook duidelijk kenbaar in de beschikking worden opgenomen.

Vervolgens moet ook getoetst worden wat de cliënt met het pgb gaat doen. Wat wordt er ingekocht met een pgb? Met name bij inkoop van dienstverlening (zoals begeleiding) is van belang dat de gemeente ook toetst of de ingekochte hulp voldoet aan de eisen uit de pgb-beschikking.

Belangrijk voor gemeente en voor u als cliënt:

Het belangrijkste voor gemeenten is: Zorg ervoor dat de ondersteuning terecht komt bij degenen die het echt nodig hebben. Dat geldt voor zowel maatwerkvoorzieningen in natura als pgb.

Het belangrijkste voor de cliënt is: Draag zorg voor een goed onderbouwd verhaal, waarin nadrukkelijk naar voren komt waarom u meent een Wmo-voorziening nodig te hebben, hoe u de noodzakelijke ondersteuning en voorziening geregeld wilt krijgen en wie u op het oog heeft, omschreven op basis van betrouwbare informatie om u pgb te gaan beheren. Als u zelf het pgb wil beheren, wat ook mogelijk is, zet dan op papier hoe u dit op verantwoorde wijze meent ten uitvoer te kunnen brengen en houdt u zich daaraan.

BUS als dienstverlenende Brabantse vrijwilligersorganisatie:

Hebt u vragen over de inhoud van dit schrijven, wenst u informatie, advies of hulp, BUS kan en wil u dat geheel gratis aanbieden. Wij vragen u dan om uw vraag of andere zaken voor te leggen aan ons via de mail. Stuur uw mail naar: info@debus.nl. Wij zeggen u toe dat u binnen 24 uur van een reactiemail wordt voorzien. Wilt u meer over ons of over zaken in de WMO of over andere onderwerpen weten, dan adviseren wij u om naar onze website te gaan, daar vindt u heel veel geactualiseerde informatie: Ga naar: www.debus.nl

Tilburg, 03.11.2023

Bestuur BUS